

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПРАВА

УДК 342.72/73

doi: <https://doi.org/10.33270/04202002.90>

Словська І. Є. – доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного права та галузевих дисциплін Національного університету водного господарства і природокористування, м. Рівне

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9587-2300>;

Царенко О. М. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративної діяльності Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9587-2300>

Права жінок у контексті прав людини: упровадження результатів фундаментальних досліджень

Висвітлено ключові характеристики проведення фундаментальних досліджень, особливості їх упровадження в практику правотворення. Проаналізовано діяльність Верховної Ради України дев'ятого скликання, зокрема визначено кількісні та якісні показники законодавчої роботи. Аргументовано значущість феміністичного руху для оптимізації прав та інтересів жінок. Досліджено форми вияву фемінізму. **Мета дослідження** – вивчення методології вдосконалення прав та інтересів жінок, а також упровадження результатів фундаментальних досліджень із цієї проблематики в практику державотворчих процесів. **Завданнями статті є:** визначення значущості прав жінки для сучасного суспільства й держави; аналіз суті наукових досліджень; з'ясування особливостей упровадження наукових досліджень у законодавство України. **Методологію** дослідження становлять ґносеологічний та онтологічний підходи до предмета аналізу. **Наукова новизна** публікації зумовлена предметом дослідження та передбачає: подальший науковий розвиток доктрини прав жінок у сучасному суспільстві й державі; удосконалення теоретичного матеріалу щодо суті фундаментальних досліджень і процедури його впровадження; здійснення аналізу ефективності діяльності Верховної Ради України за останні роки її роботи (на підставі показників внесених і прийнятих законопроектів і проектів постанов); обґрунтування доцільності й можливості впливу на правотворчу діяльність органів публічної влади феміністичного руху. **Висновки.** Багаторічна практика взаємодії академічних кадрів з органами публічної влади засвідчує, що завершальною стадією розроблення нових наукових ідей має бути внесення правових актів на розгляд органів державної влади. Безперечно, науковці мають долучатися до вдосконалення чинних актів законодавства. До впровадження робіт вони вдаються лише тоді, коли виявлено практичну значущість досліджень у певній сфері. Долучення на постійній основі закладів вищої освіти й іншого наукового загалу до зазначеного процесу донині знаходиться на рівні теоретичного обґрунтування. Питання прав жінок означене низкою нагальних проблем, розв'язати які здатен феміністичний рух.

Ключові слова: права жінок; фемінізм; правотворення; органи держави; парламент; публічна влада.

Вступ

Правове регулювання прав жінок в Україні є відносно належним і не поступається міжнародним зразкам. Водночас стрімкий розвиток суспільного життя на сучасному етапі означений появою численних нових матеріальних і духовних благ, які пропонують жіноцтву всіх прошарків населення. Недоступність окремих з них чи недостатня міра задоволення ними час від часу набувають актуальності, причому іноді з політичним підтекстом. Так, страйки та маніфестації задля захисту прав жінок організовують нечасто. Про революційні події тут взагалі не йдеться. Жодна політична сила, спрямовуючи боротьбу за жіночі права у свідоме русло, не проводить курс на підтримання протестних настроїв і досягнення бажаного результату.

Історичний розвиток України та цивілізованого світу загалом спонукав жінок до наукових пошуків щодо проблем їхнього правового статусу.

Практичне втілення наслідків цих фундаментальних досліджень покликане прискорити науково-технічний прогрес, адже дає змогу зосередитись на захисті такого «цінного ресурсу», як жінка. Використання її праці має відбуватися на підставі впровадження досягнутих наукових результатів у нормативно-правове регулювання та правозастосування.

Мета і завдання дослідження

Фундаментальним дослідженням притаманні певні шляхи наукових пошуків, визначені логікою розвитку науки. Завдяки цьому всі її напрями спроможні швидко досягти бажаного результату, утіленого в такому ланцюжку: теоретичні дослідження – нормативно-правові напрацювання – практична реалізація. З-поміж окремих наукових напрямів у певні періоди викристалізуються нові ідеї, з огляду на що можливість практичної реалізації є проблемною. Таким чином, прагма-

тична оцінка наслідків наукових пошуків не завжди є виправданою, оскільки певний масив нової наукової інформації має пізнавальне значення.

Водночас у різних напрямках конституційно-правових досліджень наявна ситуація, за якої вчені та спеціалісти впевнені, що мають об'єктивні умови для ефективної передачі досягнень науки у сферу державотворення. Саме такі наукові напрями є найбільш близькими до сфери правотворчої діяльності.

Наукові праці, законопроекти самі по собі не зумовлюють зрушення у сфері конституційного ладу. Для цього потрібні об'єктивні умови, зокрема готовність органів публічної влади, інститутів громадянського суспільства, населення опановувати нові наукові знання (Aleksandrov, 1983, p. 19). Проте передумовою формування комплексних планів щодо зміни правового статусу жінки в Україні слід вважати саме теоретичні наукові розвідки.

Метою статті є вивчення методології вдосконалення прав та інтересів жінок, а також упровадження результатів фундаментальних досліджень з цієї проблематики в практику державотворчих процесів. Досягнення мети передбачає реалізацію таких завдань: визначення значущості прав жінки для сучасного суспільства й держави; аналіз суті наукових досліджень; з'ясування особливостей упровадження наукових досліджень у законодавство України.

Виклад основного матеріалу

Нині правовий механізм, який регулює впровадження досягнень фундаментальних досліджень, потребує деталізації та визначення низки концептуальних положень. У наявних нормативних актах бракує тлумачення поняття «впровадження результатів фундаментальних досліджень». Імовірно, це пов'язано з тим, що процес упровадження охоплює діяльність академічних і навчальних установ, органів державної влади й місцевого самоврядування, окремих посадових осіб – усіх основних суб'єктів реалізації досягнень науки. Наявність вказаного визначення, легалізованого в нормативних документах, дасть змогу оптимізувати організацію та планування у сфері наукових пошуків, позбавитися низки негативних факторів, які сповільнюють процес упровадження.

В умовах сьогодення навіть стосовно прикладних досліджень не розроблено загально-прийнятого тлумачення, яке дає змогу однозначно зафіксувати зміст і факт упровадження завершених досліджень. Складнішими для правознавців є спроби сформулювати визначення результатів фундаментальних досліджень. На думку фахівців, встановлення факту впровадження результатів є недостатнім. Слід ураховувати те, що новий

науковий результат перевірений в умовах експериментальної реалізації. Цей критерій набув поширення в межах аналізу впроваджувальної роботи окремих академічних інститутів.

Наукова діяльність у закладах вищої освіти є невід'ємною складовою освітнього процесу й має на меті інтеграцію наукової, навчальної та виробничої діяльності в системі вищої освіти. Ця інтелектуальна творча діяльність спрямована на здобуття й використання нових знань та охоплює такі етапи отримання наукової продукції: 1) постановка (виникнення) проблеми; 2) побудова нових гіпотез і застосування наявних; 3) створення та впровадження нових методів дослідження, спрямованих на доведення гіпотез; 4) узагальнення результатів наукової діяльності.

Основний продукт, який відповідає цілям і проблемам, що підлягають розв'язанню, наука здобуває лише після завершення циклу у вигляді законів і теорій. На проміжних етапах наука отримує побічний продукт, частину якого використовують у цьому самому циклі, а інша частина забезпечує поповнення знань і формування нових циклів. Існують різні види наукової діяльності: науково-дослідна, науково-організаційна, науково-педагогічна, науково-інформаційна, науково-допоміжна тощо (Konverskyi, 2010, p. 6-7).

Головними завданнями наукової діяльності в закладах вищої освіти є: органічна єдність змісту освіти й програм наукової діяльності; створення стандартів вищої освіти, підручників і навчальних посібників з урахуванням досягнень науки й техніки; упровадження результатів наукових досліджень у практику; безпосередня участь суб'єктів освітнього процесу в реалізації науково-дослідних робіт, які проводять у виші; організація наукових, науково-практичних, науково-методичних семінарів, конференцій, олімпіад, конкурсів науково-дослідних, курсових, дипломних та інших робіт учасників освітнього процесу.

Очевидно, що передумовою ефективності наукової діяльності є знання її методології, теорії, технології, методів та організації. Зазначені аспекти повинні опанувати студенти, аспіранти, докторанти, працівники наукових підрозділів факультетів, тобто всі учасники освітнього й наукового процесів (Konverskyi, 2010, p. 3). Попри загальні характеристики, будь-яке наукове дослідження, починаючи від його творчого задуму й постановки проблеми та закінчуючи висновками й оформленням звіту, відбувається крізь призму індивідуальних (часто неповторних) рис дослідника (Yurynets, 2011, p. 13). Тому об'єктивний результат передбачає поєднання догматичних та індивідуальних підходів під час вивчення суспільного явища.

Участь наукових і навчальних установ у впровадженні результатів завершених

фундаментальних досліджень можна вважати підтвердженою, якщо ця діяльність передбачала матеріалізацію наукових знань в об'єктах практики державного будівництва, економічній, політичній, соціально-культурній реальності. Причому єдиного зразка процедури імплементації не існує. У проєктах удосконалення законодавства, чинних правових актах, звітах авторів правотворчої діяльності фігурують різні варіанти впровадження.

Значний обсяг результатів, отриманих унаслідок наукових пошуків, передають уповноваженим суб'єктам на підставі чітких регламентарних процедур. Водночас наявні випадки, коли інститути громадянського суспільства вносять проєкти правових актів поза постійними організаційно-правовими формами.

У науці конституційного права дискусійним є питання щодо змісту поняття законодавчого процесу (візьмемо до уваги саме цей вид формування законодавчої бази як найбільш нормативно врегульований і теоретично вивчений). Слушним є твердження про те, що початок законодавчого процесу пов'язують з внесенням законодавчої ініціативи до парламенту, тобто всю його процедуру чітко визначено в законодавстві (Slovská, 2010; Slovská, 2011; Slovská, 2011; Slovská, 2011). Водночас на сьогодні актуальним є розроблення своєрідного регламенту процесу практичної реалізації фундаментальних наукових ідей. У ньому варто врахувати багатоманітність форм проведення таких досліджень, економічні та правові зв'язки з подальшими стадіями складного комплексу «наука – законодавство – конституційний лад», відобразити специфіку відносин, які виникають у цій сфері, визначити порядок фінансування робіт та їх матеріально-технічного забезпечення, відповідальність суб'єктів, що створюють і впроваджують принципово нове законодавство на базі досягнень фундаментальних наук. Це, на думку авторів зазначених пропозицій, дасть змогу забезпечити ефективність наукових пошуків, зорієнтувати їх на запити держави й суспільства, створити належне підґрунтя для підготовки правового акта, що визначатиме умови матеріального стимулювання суб'єктів правотворчої діяльності за впровадження власних результатів у державний і суспільний лад (Lakhtin, 1983, p. 19).

Здійснюючи аналіз змісту процесу впровадження, варто встановити цикл наукового результату. На думку деяких фахівців, початком цього циклу слід вважати стадію фундаментальних досліджень, а закінченням – передачу нового правового акта у сферу реалізації та подальше припинення його юридичної сили. За такого підходу цикл охоплює фундаментальні та прикладні дослідження.

Еволюція та межі життєвого циклу залежать від конкретного змісту кінцевого продукту. У разі,

якщо дослідження спрямовані на вдосконалення чинного правового акта, то життєвий цикл починається з прикладних досліджень (вивчають, наскільки успішною є практика реалізації). У разі створення нового акта цикл починається зі стадії фундаментальних досліджень (Lakhtin, & Pavlenko, 1984, p. 25).

Розрахунки засвідчують, що з усіх результатів пошуків, які здійснювали науковці закладів вищої освіти й науково-дослідних установ, експерти юридичного та науково-експертного управлінь, відсоток поданих та ухвалених законопроєктів є значним. У цьому контексті Верховна Рада України (далі – ВРУ) дев'ятого скликання є досить «продуктивною». До 17 липня 2020 року (закінчення третьої сесії) було внесено 2105 законопроєктів, з яких 253 проголосовано. Крім того, до ВРУ надійшли 1076 постанов, з яких 509 проголосовано.

Аналізуючи результати роботи народних депутатів за фракціями та групами, слід зауважити, що найбільшу кількість законопроєктів подала найчисельніша фракція – «Слуга народу». Загалом за участю парламентаріїв з монобільшості було зареєстровано 1029 законодавчих ініціатив, з яких Рада ухвалила 149.

Партії «Опозиційна платформа “За життя”» (далі – ОПЗЖ) та «Батьківщина» підготували майже однакову кількість законопроєктів: перша подала 341 ініціативу, друга – 340. Причому парламентарі підтримали 28 законопроєктів від ОПЗЖ та 31 – від «Батьківщини».

Депутатська група «За майбутнє» подала 263 законопроєкти, з яких підтримали 22, «Європейська солідарність» – 233, з них проголосовано – 29. Депутатська група «Довіра» долучилася до розроблення 223 проєктів законів, з яких ВРУ підтримала 18. Найменше законопроєктів підготувала фракція «Голос» – 215 ініціатив. При цьому Рада ухвалила 36 проєктів законів, що більше, ніж в інших опозиційних фракцій.

Найбільше постанов також подали нардепи від «Слуги народу» – 776 (ухвалено 367). Партія «Європейська солідарність» подала 104 постанови, 52 з яких парламент підтримав. Схожа ситуація в ОПЗЖ – зі 102 постанов ухвалено 46. «Батьківщина» подала 94 постанови, з яких ухвалено 39. Партія «Голос» подала 73 постанови, з яких ВРУ проголосувала за 45. Депутатська група «За майбутнє» – 66 постанов, з яких 18 ухвалено, «Довіра» – 32 постанови, з яких ухвалено також 18 ("Skilky zakonoproektiv", 2020).

Попри те, що закон, спрямований на встановлення рівності для жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства («Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків») в Україні було прийнято ще 15 років тому ("Zakon Ukrainy", 2005), донині паритету не досягнуто: у парламенті жінок лише 20 %, серед мерів областей жодної жінки, показник гендер-

ного розриву в рівні щомісячної заробітної плати становить 21 %. Крім того, за даними міжнародних організацій, кожна друга жінка зазнавала принаймні одну з форм сексуальних домагань.

Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» має на меті досягнення паритетного становища жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства шляхом правового забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, ліквідації дискримінації за ознакою статі й застосування спеціальних тимчасових заходів, спрямованих на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права.

Закон передбачає, серед іншого, такі положення: утвердження гендерної рівності; недопущення дискримінації за ознакою статі; запобігання та протидія всім виявам насильства стосовно жінок; забезпечення рівної участі жінок і чоловіків у прийнятті суспільно важливих рішень; забезпечення рівних можливостей для жінок і чоловіків щодо поєднання професійних та сімейних обов'язків; підтримка сім'ї, формування відповідального материнства й батьківства; виховання та пропаганда серед населення України культури гендерної рівності тощо ("15 років", 2020). Очевидно, що державі та суспільству слід наполегливо працювати задля втіленням цих нормативних положень у практику.

Більшість сучасників вважають, що в умовах сьогодення фемінізм є недоречним, проте таке переконання є хибним. Упродовж століть жінки виборили, наприклад, право голосу та рівний доступ до освіти, але вони донині непропорційно зазнають усіх форм насильства й дискримінації. Фемінізм слід розглядати як рух за припинення сексизму, сексистської експлуатації та гноблення, досягнення повної гендерної рівності в законодавстві та на практиці.

Якщо раніше феміністичний рух означав масові демонстрації, видання газет, організовані дебати та створення міжнародних жіночих організацій, то в сучасних реаліях він передбачає використання засобів масової інформації та попкультури для просування власних ідей та ведення діяльності (блоги, електронні журнали та інші способи використання мережі Інтернет, медіа-технологій призвели до появи явища кіберфемінізму – так званого мережевого фемінізму) ("Feminism and Women's").

Яскравими прикладами впливу фемінізму на ухвалення правових актів, які мають на меті захист прав жінок, є: запровадження хімічної кастрації для осіб, які вчинили злочини на сексуальному ґрунті (наприклад, Польща, Пакистан) ("Pakistan anti-rape", 2020); урегулювання молитовних прав чоловіків і жінок в Ізраїлі – дозвіл молитися жінкам біля Західної стіни в Єрусалимі ("The fight for women's", 2020);

право на аборти, розлучення, контрацепцію та, що особливо, долучення до становлення Тунісу після здобуття незалежності ("How women's", 2019).

В Україні також наявні суттєві проблеми у сфері захисту прав жінок. У цьому контексті правотворці мають дослухатися до численних пропозицій науковців, висловлених у науковій літературі (Zabuha, & Mykhailichenko, 2020; Vovk, & Oliyiuk, 2019; Bielkin, Yurynets, & Bielkin, 2019; Ostrovska, 2019; Petrov, 2020).

Наукова новизна

Наукова новизна зумовлена предметом дослідження та передбачає: подальший науковий розвиток доктрини прав жінок у сучасному суспільстві й державі; удосконалення теоретичного матеріалу щодо суті фундаментальних досліджень і процедури його впровадження; здійснення аналізу ефективності діяльності Верховної Ради України за останні роки її роботи (на підставі показників внесених і прийнятих законопроектів та проектів постанов); обґрунтування доцільності й можливості впливу на правотворчу діяльність органів публічної влади феміністичного руху.

Висновки

Багаторічна практика взаємодії академічних кадрів з органами публічної влади засвідчує, що завершальною стадією розроблення нових наукових ідей має бути внесення правових актів на розгляд органів державної влади. Безперечно, науковці мають долучатися до вдосконалення чинних актів законодавства. До впровадження робіт вони вдаються лише тоді, коли виявлено практичну значущість досліджень у певній сфері. У такому разі суттєво зменшуються строки реалізації принципово нових варіантів поведінки. Ефективною формою оптимізації процесу впровадження є створення науково-практичного комплексу за прикладом взаємодії академічно-дослідних установ, закладів вищої освіти й органів держави. Проте нині ця модель представлена лише в парламенті, структурними підрозділами якого є Інститут законодавства, науково-експертне та юридичне управління. Долучення на постійній основі вишів та іншого наукового загалу до вказаного процесу донині знаходиться на рівні теоретичного обґрунтування.

Питання прав жінок означене низкою нагальних проблеми, розв'язати які, серед іншого, здатний феміністичний рух. Його досягнення відображаються в законодавстві та подальшій практичній реалізації. Наукові ідеї й теоретичні розробки здатні узагальнити переконання й прагнення пересічних громадян та донести їх у відповідній правовій формі правотворцєві.

REFERENCES

- 15 rokiv Zakonu Ukrainy "Pro zabezpechennia rivnykh prav ta mozhlyvostei zhinok i cholovikiv" zdotutky ta vyklyky [15 years of the Law of Ukraine "On Ensuring Equal Rights and Opportunities for Women and Men" achievements and challenges]. (2020). *Ukrainian women's congress*. Retrieved from <http://womenua.today/15rokiv-zakonu> [in Ukrainian].
- Aleksandrov, A.P. (1983). *Nauka - strane. Stati i vystupleniia [Science - the country. Articles and speeches]*. Moscow: Nauka [in Russian].
- Bielkin, Ye., Yurynets, Yu., & Bielkin, M. (2019). Metodolohiia vyznachennia podatkovoi vidpovidalnosti: spivvidnoshennia administratyvnoho ta kryminalnoho prava [Methodology for determining tax liability: the ratio of administrative and criminal law]. *Filosofski i metodolohichni problemy prava, Philosophical and methodological problems of law*, 1(17), 43-50. doi: <https://doi.org/10.33270/01191702> [in Ukrainian].
- Feminism and Women's Rights Movements. *Council of Europe*. Retrieved from <https://www.coe.int/en/web/gender-matters/feminism-and-women-s-rights-movements>.
- How women's lives were revolutionised in Tunisia. (2019). Site "BBC. News". Retrieved from <https://www.bbc.com/news/av/stories-49097786>.
- Konverskyi, A.Ye. (Ed.). (2010). *Osnovy metodolohii ta orhanizatsii naukovykh doslidzhen [Fundamentals of methodology and organization of scientific research]*. Kyiv: Tsentr uchb. lit. [in Ukrainian].
- Lakhtin, F.A., & Pavlenko, Yu.G. (1984). Pokazatel otraslevoi naukoemkosti [Indicator of industry intensity]. *Voprosy ekonomiki, Economic issues*, 2, 34-42 [in Russian].
- Lakhtin, G.A. (1983). *Upravlenie v nauchnom uchrezhdenii [Management in a scientific institution]*. Moscow: Energoatomizdat [in Russian].
- Ostrovskaya, B. (2019). Rozvytok bioetyky v mizhnarodnomu pravi yak hlobalnoi platformy dlia rozviazannia problem prav liudyny [Development of bioethics in international law as a global platform for solving human rights problems]. *Filosofski i metodolohichni problemy prava, Philosophical and methodological problems of law*, 1(17), 22-31. doi: <https://doi.org/10.33270/01191702.25> [in Ukrainian].
- Pakistan anti-rape ordinance signed into law by president. (2020). Site "BBC. News". Retrieved from <https://www.bbc.com/news/world-asia-55314493>.
- Petrov, S.H. (2020). Orhanizatsiino-pravovi osnovy protydzii kiberposiahanniam v inozemnykh derzhavakh: aktualni pryklady dlia Ukrainy [Organizational and legal bases of counteracting cyber-encroachment in foreign countries: current examples for Ukraine]. *Forum prava, Forum of Law*, 61(2), 114-121. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3883823> [in Ukrainian].
- Skilky zakonoproektiv podaly ta ukhvalyly nardepy z pochatku IX sklykannia [How many bills have been submitted and approved by people's deputies since the beginning of the IX convocation]. (2020). *Slovo i dilo, Word and deed*. Retrieved from <https://www.slovoidilo.ua/2020/07/16/infografika/polityka/skilky-zakonoproektiv-podaly-ta-uxvalyly-nardepy-pochatku-ix-sklykannia> [in Ukrainian].
- Slovskaya, I.Ye. (2010). Poniattia zakonodavchoho protsessu [The concept of the legislative process]. *Aktualni problemy derzhavotvorennia, Actual problems of state formation: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference*, (Vols. 1-3), (pp. 59-61). Kyiv: Tsentr pravovykh nauk. doslidzh. [in Ukrainian].
- Slovskaya, I.Ye. (2011). Chytannia zakonoproektiv u Verkhovnyi Radi Ukrainy [Reading of bills in the Verkhovna Rada of Ukraine]. *Desiati osinni yurydychni chytannia, Tenth autumn legal readings: Proceedings of the International Scientific Conference*. (Vols. 1-4), (pp. 242-244). Khmelnytskyi: Khmelnytsk. un-t upr. ta prava [in Ukrainian].
- Slovskaya, I.Ye. (2011). Zakonodavcha initsiatyva - pochatkova stadiia zakonodavchoho protsesu [Legislative initiative is the initial stage of the legislative process]. *Derzhava ta rehiony, State and regions*, 3, 64-69 [in Ukrainian].
- Slovskaya, I.Ye. (2011). Zakonotvorchyi protses: pytannia tlumachennia [Legislative process: questions of interpretation]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia, Law and public administration*, 2, 5-9 [in Ukrainian].
- The fight for women's prayer rights in Israel. (2020). Site "BBC. News". Retrieved from URL: <https://www.bbc.com/news/av/stories-54248953>.
- Vovk, V., & Oliynyk, U. (2019). Metodolohichni zasady doslidzhennia prava na svobodu dumky, sovisti ta relihii [Methodological bases of research of the right to freedom of thought, conscience and religion]. *Filosofski i metodolohichni problemy prava, Philosophical and methodological problems of law*, 2(18), 27-35. doi: <https://doi.org/10.33270/02191802.27> [in Ukrainian].
- Yurynets, V.Ye. (2011). *Metodolohiia naukovykh doslidzhen [Research methodology]*. Lviv: LNU im. I. Franka [in Ukrainian].
- Zabuha, Yu.Yu., & Mykhailichenko, T.O. (2020). Formy ekspluatatsii liudyny [Forms of human exploitation]. *Forum prava, Forum of Law*, 62(3), 29-43. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3883849> [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy "Pro zabezpechennia rivnykh prav ta mozhlyvostei zhinok i cholovikiv": vid 8 veres. 2005 r. No. 2866-IV [Law of Ukraine "On Ensuring Equal Rights and Opportunities for Women and Men" from September 2005, No. 2866-IV]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2866-15> [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 15 років Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» здобутки та виклики. *Ukrainian women's congress*. 9 верес. 2020 р. URL: <http://womenua.today/15rokiv-zakonu>.
- Александров А. П. Наука – стране. Статьи и выступления. М. : Наука, 1983. 224 с.
- Белкін Є., Юринець Ю., Белкін М. Методологія визначення податкової відповідальності: співвідношення адміністративного та кримінального права. *Філософські і методологічні проблеми права*. 2019. № 1 (17). С. 43–50. doi: <https://doi.org/10.33270/01191702>.
- Feminism and Women's Rights Movements. *Council of Europe*. URL: <https://www.coe.int/en/web/gender-matters/feminism-and-women-s-rights-movements>.
- How women's lives were revolutionised in Tunisia. *BBC. News* : [сайт]. 25 лип. 2019 р. URL: <https://www.bbc.com/news/av/stories-49097786>.
- Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. / за ред. А. Є. Конверського. Київ : Центр учб. літ., 2010. 352 с.
- Лахтин Г. А., Павленко Ю. Г. Показатель отраслевой наукоемкости. *Вопросы экономики*. 1984. № 2. С. 34–42.
- Лахтин Г. А. Управление в научном учреждении. М. : Энергоатомиздат, 1983. 144 с.
- Островська Б. Розвиток біоетики в міжнародному праві як глобальної платформи для розв'язання проблем прав людини. *Філософські і методологічні проблеми права*. 2019. № 1 (17). С. 22–31. doi: <https://doi.org/10.33270/01191702.25>.
- Pakistan anti-rape ordinance signed into law by president. *BBC. News* : [сайт]. 15 груд. 2020 р. URL: <https://www.bbc.com/news/world-asia-55314493>.
- Петров С. Г. Організаційно-правові основи протидії кіберпосяганням в іноземних державах: актуальні приклади для України. *Форум права*. 2020. № 61 (2). С. 114–121. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3883823>.
- Скільки законопроектів подали та ухвалили нардепи з початку IX скликання. *Слово і діло*. 16 лип. 2020 р. URL: <https://www.slovovidlo.ua/2020/07/16/infografika/polityka/skilky-zakonoproektiv-podaly-ta-uxvalyly-nardepy-rochatku-ix-sklykannya>.
- Словська І. Є. Поняття законодавчого процесу. *Актуальні проблеми державотворення* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених (Київ, 29–30 листоп. 2010 р.) : у 3 т. Київ : Центр правових наук. дослідж., 2010. Т. 1. С. 59–61.
- Словська І. Є. Читання законопроектів у Верховній Раді України. *Десяті осінні юридичні читання* : матеріали Міжнар. наук. конф. (Хмельницький, 18–19 листоп. 2011 р.) : у 4 ч. Хмельницький : Хмельницьк. ун-т упр. та права, 2011. Ч. 2. С. 242–244.
- Словська І. Є. Законодавча ініціатива – початкова стадія законодавчого процесу. *Держава та регіони*. 2011. № 3. С. 64–69.
- Словська І. Є. Законотворчий процес: питання тлумачення. *Право та державне управління*. 2011. № 2. С. 5–9.
- The fight for women's prayer rights in Israel. *BBC. News* : [сайт]. 25 верес. 2020 р. URL: <https://www.bbc.com/news/av/stories-54248953>.
- Вовк В., Олійник У. Методологічні засади дослідження права на свободу думки, совісті та релігії. *Філософські і методологічні проблеми права*. 2019. № 2 (18). С. 27–35. doi: <https://doi.org/10.33270/02191802.27>.
- Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2011. 178 с.
- Забуга Ю. Ю., Михайліченко Т. О. Форми експлуатації людини. *Форум права*. 2020. № 62 (3). С. 29–43. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3883849>.
- Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 8 верес. 2005 р. № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2866-15>.

Стаття надійшла до редколегії 25.06.2020

Slovska I. – Doctor of Law, Associate Professor, Professor of the Department of Constitutional Law and Branch Disciplines of the National University of Water and Environmental Engineering, Rivne, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9587-2300>;

Tsarenko O. – Ph.D in Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Administrative Activity of the Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine, Khmelnytskyi, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9587-2300>

Women's Rights in the Context of Human Rights: Implementation of Basic Research Results

The article analyzes the main characteristics of basic research. Emphasis is placed on the peculiarities of their implementation in law-making practice. The activity of the Verkhovna Rada of Ukraine of the 9th convocation, quantitative and qualitative indicators of legislative work aroused special interest. The importance of the feminist

movement for optimizing the rights and interests of women is emphasized. Forms of manifestation of feminism are studied. The **purpose** of the article is to study the methodology of improving the rights and interests of women, as well as the implementation of the results of basic research on this issue in the practice of state-building processes. The **tasks** are: to determine the importance of women's rights for modern society and the state; analysis of the essence of scientific research; clarification of the introduction of scientific research into the legislation of Ukraine. The **research methodology** is epistemological and ontological approaches to the subject of analysis. The **scientific novelty** is due to the subject of research and provides that: 1) the doctrine of women's rights in modern society and the state has received further scientific development; 2) improved theoretical material on the essence of basic research and the procedure for its implementation; 3) attention is focused on the analysis of the effectiveness of the Verkhovna Rada of Ukraine for the last years of its work (based on the indicators of introduced bills and draft resolutions and the number of adopted ones); 4) the necessity and possibility of influencing the law-making activity of the public authorities by the feminist movement are emphasized. **Conclusions.** The long-term practice of interaction of academic staff with public authorities confirms that the development of new scientific ideas should be brought to the stage of introducing legal acts into state bodies. Undoubtedly, scientists are also involved in improving the current legislation. They are involved in the implementation of ideas only when the practical significance of research in a particular field has been identified. Connection on a permanent basis of universities and other scientific community is still at the level of theoretical justification and search. Women's rights are a huge layer of the problem that can be solved partly by the feminist movement.

Keywords: women's rights; feminism; law-making; state bodies; parliament; public authorities.